

Thema: Wonen

De kamelenvrouw

Lilianne Donders voelt zich thuis in het Midden-Oosten
door redacteur Sigrid Deters, 17 januari 2005

De Nederlandse Lilianne Donders (50) is een beroemdheid in expatkringen in het Midden-Oosten. Iedereen kan wel iets over haar vertellen: dat ze is geadopteerd door een bedoeïenenfamilie, dat ze kamelen houdt en dat ze met de dieren de woestijnen van het Arabisch schiereiland heeft doorkruist. Ik besluit dat ik het verhaal van haarzelf wil horen en bezoek haar in haar nieuwe woonplaats: Dubai.

We spreken af op het Camel Research Institute aan de rand van Dubai-stad. In de verte glinsteren de hoge Emirate-towers. Een goudkleurige landcruiser beplakt met kamelenstickers is geparkeerd bij de ingang van het centrum. Ik ben op de goede weg. Dan zie ik achter het hek de grote zandkleurige kamelen. Als ik het terrein op wandel, staat er verderop een vrouw met haar blote handen het eten in een voederbak te roeren. In haar oren hangen kleine gouden kameeltjes. Dat moet Lilianne Donders zijn. Ze groet enthousiast en manoeuvreert me direct aan de kant. "Pas op, ik zet het hek open." Voor ik het weet stormen enkele kamelen langs me richting de voederbak. "Ze hebben honger", lacht ze verontschuldigend.

Lilianne met haar vier kamelen

Kamelenmelk

Het centrum doet onderzoek naar kamelenmelk, vertelt Lilianne Donders. "Erg gezond", verzekert ze. "Het lijkt meer op moedermelk dan de melk van koeien. Sinds mijn borstkanker in 1999 drink ik het iedere dag." Donders helpt mee met het voederen van de kamelen en in ruil daarvoor mag zij er haar vier kamelen stallen totdat de grond bij haar eigen huis gereed is. Haar twee Syrische en twee Sudanese kamelen zijn eenvoudig te herkennen tussen de 58 zandkleurige Emirati-kamelen: twee zijn veel lichter dan de rest, de andere twee juist donkerder. Bovendien lopen ze direct op Lilianne af als ze in de buurt is. Ze aait de beesten over de neus. "Over twee weken wandel ik met ze naar mijn huis, verderop in de woestijn."

Nu vervolgen we de weg naar haar huis nog per jeep. Links en rechts van de snelweg is zand. Opeens duikt er een groene oase op: de Desert Palm Compound. Aan het einde van de compound parkeert Lilianne Donders de wagen. "Achter dit muurtje komen de kamelen", en ze wijst naar een grote lege vlakte die achter de muur van de compound opdoemt. "Ze zullen zich in deze ruimte thuis voelen. Net als ik."

Thuiskomen

Als we eenmaal in de woonkamer zitten -met als blikvanger een

groot doek met een kameel erop- vertelt Donders enthousiast over haar leven in het Midden-Oosten. "Toen ik in 1980 voor het werk van mijn man naar Oman verhuisde, voelde het alsof ik thuiskwam. Een toevallige ontmoeting op de traditionele markt, de souk, bevestigde dit gevoel. Ik raakte -voor zover dat ging- aan de praat met enkele bedoeïenenvrouwen. Ze nodigden me uit eens langs te komen. Ik kreeg routebeschrijvingen: na zoveel kilometer de weg rechtsaf de woestijn in richting het noordoosten. En dan zouden we bij hun bastari (hut van palmstokken, sd.) komen. Een maand lang heb ik de woestijn afgespeurd om de bedoeïenfamilie te vinden. Maar het is gelukt. Vanaf dat moment kwam ik regelmatig langs. Het klikte tussen de familie en mij en er ontstond een bijzondere band. Na een half jaar meldde de moeder dat ze me wilde adopteren. Ik vond het een hele eer. Het ritueel werd voor de moskee uitgevoerd. Vanaf dat moment heet ik Leila Al Janeeba en maak ik officieel deel uit van die stam."

Lilianne Donders met haar Omaanse vriendin Shaina

Masker

Iedere keer als ze de familie bezoekt, trekt ze de traditionele kleding aan: een lange zwarte jurk, een hoofddoek en een masker. Of ze dat ooit bezwaarlijk vond? Een typische Westerse opmerking, meent Donders. Volgens haar zijn Westelingen geneigd die kledingvoorschriften -zoals een heleboel traditionele Arabische gebruiken- negatief te interpreteren. "Veel expats nemen niet genoeg de tijd de lokale gewoonten en gebruiken echt te leren kennen en oordelen snel. Maar de kleding en het masker bijvoorbeeld dienen vrouwen te beschermen tegen blikken van mannen en dat was wat de familie deed door mij te vragen die kleding te dragen: mij beschermen. Tevens beschouwen zij het masker als een symbool van hun identiteit. Alleen échte bedoeïenenvrouwen dragen er een. Omdat ze mij zagen als een van hen moest ik ook een masker op."

Kamelen

We praten uren over haar jaren in Oman. Een periode die bepalend is voor haar leven. Als haar man voor zijn werk in 1988 weer teruggezonden wordt naar Europa en Lilianne meeverhuist, laat het Midden-Oosten haar niet los. Ze werkt aan

tentoonstellingen over de regio en gaat Arabisch studeren in Londen.

In 1997 komt het gezin voor de twee keer in het Midden-Oosten terecht. Ditmaal wordt haar man voor Shell gestationeerd in Syrië. Daar besluit Lilianne zich toe te leggen op haar grote liefde: kamelen. Lilianne: "Kamelen zijn voor mij het symbool voor het bedoeïenenleven, het leven waarmee ik me het meest verwant voel. Daarom heb ik bij aankomst direct twee kamelen gekocht. Moeder Zenobia en dochter Zakhra. Ik nam me voor eens een mooie woestijntocht met ze te maken, zoals de bedoeïenen vroeger deden."

Voetreis

Toen bij Lilianne borstkanker werd geconstateerd, besloot ze zo snel mogelijk aan de voetreis door de woestijn te beginnen. "Dan had ik iets om naar uit te kijken en dat versnelt het genezingsproces."

Een half jaar na de operaties en chemokuren was haar kanker onder controle. Ze schafte nog twee Soedanese kamelen aan en begon op aan haar voetreis richting Iran. "Ik heb 1600 kilometer afgelegd in drie maanden door de woestijn. Mijn kinderen liepen mee en mijn man heeft de eerste maand meegelopen."

In augustus 2003 herhaalde ze de actie en liep ze van Teheran naar de Iraanse kust, ging per boot naar Oman en liep door de zandwoestijnen naar Dubai, waar ze sinds augustus 2004 woont. "We hebben een hele bijzondere band opgebouwd, de kamelen en ik. We hebben maanden met elkaar doorgebracht. Ik sliep zelfs bij mijn kamelen." Ze kan daarom niet wachten tot haar kamelen weer bij haar in de buurt staan. Of er een volgende tocht in de planning staat? "Ik ga eerst proberen mijn kamelen zwanger te laten worden. Daarna gaan we wel weer op stap."

Lilianne komt met het hele team aan in Dubai (2003).